

Deze speciale editie van *Nieuwsbegrip Fictielezen* werd ontwikkeld voor het project *Heel Rotterdam Leest*. Nieuwsbegrip onderschrijft het belang van het vergroten van het leesplezier van leerlingen, waardoor ook hun leesvaardigheid bevorderd kan worden. Daarom is Nieuwsbegrip graag partner in dit mooie project.

Een goede lezer word je niet alleen door lezen. Ook door het samen praten over wat je in het boek gelezen hebt breid je je taalvaardigheid uit. We adviseren dan ook om de leerlingen alle opdrachten bij het boek *Geen weg terug* in kleine groepjes te laten maken, zodat ze samen kunnen overleggen en hun leeservaringen kunnen uitwisselen.

Let op! Voordat de leerlingen het boek gaan lezen, bekijken zij eerst de video van schrijfster Elisabeth Mollema. In deze video leest Elisabeth een klein stukje uit het boek voor. De video is bedoeld om de leerlingen nieuwsgierig te maken naar het boek.

De video vind je hier: <https://vimeo.com/788953455> (02:14).

We wensen alle leerlingen en leerkrachten veel leesplezier!

Rotterdam, januari 2023.

Antwoorden bij de vragen in de eindopdracht

Bij enkele vragen wordt leerlingen ook gevraagd naar een eigen mening of eigen ervaringen. Als de vraag alleen maar betrekking heeft op die eigen mening of eigen ervaringen, wordt dit hieronder vermeld als 'Eigen antwoord'. Als de eigen mening of ervaring slechts een onderdeel is van de vraag wordt dit niet vermeld.

Opdracht 1

2. Het hoofdpersonage of de protagonist van het boek *Geen weg terug* is de Rotterdamse jongen Bram Dobbelaar.
3. In het boek *Geen weg terug* zou 'De havik' (meneer Bromberg) de antagonist kunnen zijn. Hij probeert op het schip in een achtervolging Bram te pakken te krijgen en later op Ellis Island zorgt hij ervoor dat Bram weer terug moet naar Rotterdam.
4. Voorbeelden van nevenfiguren zijn: ome Sjan, Ola, Willem, pater Antonius, Raisa, Estelle.
5. Voorbeelden van fragmenten met figuranten: p. 12 de jongens die de bal van Willem proberen af te pakken, p. 12-15 de portier van het hotel waar Willem verblijft, p. 65-67 de twee dames die de eetzaal in willen (moeder en dochter Annet), p. 77 de landverhuizers van wie Bram eten krijgt.
6. Eigen antwoord.
7. Eigen antwoord.

Opdracht 2

1. Bram Dobbelaar woont in een arme wijk in Rotterdam. Zijn vader is naar het oosten van het land vertrokken om werk te zoeken, maar niemand weet waar hij is. Zijn moeder werkt bij rijke mensen als hulp in de huishouding. Hij heeft nog twee broers, die niet meer thuis wonen en vroeger vaak voor problemen zorgden. Bram gaat (tot hij wordt weggestuurd) naar school bij de paters. Hij is vaak bij ome Sjan en Ola, die geen familie van hem zijn, maar hem wel een beetje onder hun hoede nemen.
2. Eigen antwoord.
3. Tegenwoordig noemen we landverhuizers vluchtelingen of migranten. Zowel de landverhuizers als vluchtelingen/migranten zijn op zoek naar een beter leven in een ander land dan hun thuisland. Bijvoorbeeld omdat daar oorlog is of omdat het er erg arm is.
4. Het boek heet *Geen weg terug* omdat Bram, als hij eenmaal aan boord van het schip is gegaan, niet meer terug naar huis kan. Hij moet wel naar New York gaan.
5. Op de heenreis is Bram verstekeling. Hij is dan bang om ontdekt te worden, verdrietig omdat hij thuis mist en onzeker omdat hij niet weet wat hem te wachten staat. Op de terugreis is Bram een medewerker op het schip. Hij is goed in zijn werk en dat geeft hem zelfvertrouwen. Hij voelt zich gewaardeerd door de passagiers en de bemanning. Hij is blij dat hij weer naar huis gaat, maar ook een beetje bang en onzeker voor wat hij thuis aan zal treffen.
6. Voorbeelden van woorden die met scheepvaart te maken hebben: de tros, de hut, de hutkoffer, de sloopboot, de schipper, de matroos, het passagebiljet, de loopplank, de vrachtboot, de kade, de oceaanstomer, het ruim, de kapitein, de scheepsjongen, het scheepsbesluit, de reddingsboot, de bolder, de patrijspoort.